

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 72
van **WILLEM-FREDERIK SCHILTZ**
datum: 17 oktober 2016

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Actieplan overheidsopdrachten - Innovatief aankopen en aanbesteden

Het Vlaams regeerakkoord stelt de ontwikkeling van 'een ambitieus en vernieuwend plan voor innovatief aankopen en aanbesteden' voorop. Het regeerakkoord stelt ter zake: "We ondersteunen hiermee de vermarkting van innovatie en groeikansen, in het bijzonder bij kmo's. We leggen aan de beleidsdomeinen een minimumnorm op en benutten zo de rol van de overheid als early adopter."

Het inzetten op duurzaam en innovatief aankopen is één van de hoofddoelstellingen van het Vlaamse actieplan overheidsopdrachten dat op 29 januari 2016 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Er worden twee ambitieuze doelstellingen naar voren geschoven, met name het streven naar 100% duurzame overheidsopdrachten tegen 2020 alsook naar 3% innovatieve overheidsopdrachten (t.o.v. het totaal aanbestedingsbudget).

Het nieuwe actieplan voor innovatief aankopen en aanbesteden moet de opvolger worden van het eerste actieplan Innovatief Aanbesteden dat in 2008 door de toenmalige Vlaamse Regering werd opgestart. De bedoeling was innovatie te stimuleren en de kwaliteit van de publieke dienstverlening te verbeteren door het inkopen van innovatieve oplossingen. Dat was echter niet zo succesvol. Zo stelde het Rekenhof in een onderzoeksrapport dat het 1^e actieplan onvoldoende heeft gezorgd voor innovatieve oplossingen en dat het evenmin heeft geleid tot een verbeterd innovatiebeleid of een verbeterd aankoopbeleid in de beleidsdomeinen.

In reactie op het Rekenhofrapport erkende de minister de bevindingen van het Rekenhof en stelde hij de nodige acties in het vooruitzicht om uitvoering te geven aan de ambitie van het Vlaams regeerakkoord inzake innovatief aankopen en aanbesteden. Er zou binnen het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) een projectleider worden aangesteld met als opdracht de ontwikkeling van een nieuw actieplan. De minister gaf aan voor de opstart van dit project te mikken op 1 januari 2016, zodat er een nieuw plan van aanpak zou zijn kort na het zomerreces 2016.

Op 17 juni 2016 heeft de Vlaamse Regering de aanstelling van deze projectleider binnen het departement EWI goedgekeurd. De projectleider moet zorgen voor de verdere ontwikkeling en uitrol van het 'innovatief aanbesteden' en het 'innovatief aankopen' bij de Vlaamse overheid.

Verder werd reeds op 3 juli 2015 het charter 'Overheidsopdrachten voor innovatie' ondertekend in het kader van het startevenement 'Overheidsopdrachten voor innovatie'.

In dit charter engageren de stakeholders van de Vlaamse overheid zich er o.a. toe om in de toekomst in het kader van overheidsopdrachten meer aandacht te schenken aan innovatiegerichtheid en duurzaamheid. Dit charter richt zich voornamelijk op de aankoop van innovatie via klassieke overheidsopdrachten (dus bestaande of reeds op de markt beschikbare innovatie). Dit is dus complementair aan het innovatief aanbesteden.

1. Initieel werd 1 januari 2016 vooropgesteld als startdatum voor het N-project. Na een studieperiode zou een actieplan klaar moeten zijn kort na het zomerreces van 2016. De projectleider is aangesteld met ingang van 1 juli 2016.
 - a) Wat is de globale stand van zaken m.b.t. dit belangrijke luik uit het Vlaams regeerakkoord? Welke stappen werden reeds gezet in functie van het opstellen en uitrollen van een nieuw plan van aanpak?
 - b) Welke verdere timing stelt de minister voorop? Wanneer wordt de goedkeuring door de Vlaamse Regering vooropgesteld? Wanneer zal de uitrol ten volle kunnen starten?
2. Kunnen op heden innovatieve aanbestedingen gebeuren binnen de Vlaamse overheid?
3. Welke initiatieven werden binnen de Vlaamse overheid reeds genomen in het kader van de engagementen in het charter 'Overheidsopdrachten voor innovatie'? Werden reeds bijkomende stappen gezet?

ANTWOORD

op vraag nr. 72 van 17 oktober 2016

van **WILLEM-FREDERIK SCHILTZ**

1. Op vrijdag 28 oktober 2016 heeft de Vlaamse Regering zijn goedkeuring gehecht aan de visienota "Innovatieve Overheidsopdrachten". De visienota beschrijft wat innovatieve overheidsopdrachten zijn, wat het belang ervan is en hoe we dit instrument in Vlaanderen meer strategisch en structureel willen gaan inzetten.

Het plan van aanpak geeft 21 acties aan, gegroepeerd rond vier doelen, met name :

- het uitbouwen van een kennisplatform voor 'innovatieve overheidsopdrachten';
- het verhogen van het aandeel van het aankoopbudget dat de Vlaamse overheid besteedt aan innovatieve producten, diensten en processen;
- het samenstellen van een projectportfolio van precommerciële innovatieprojecten;
- het stimuleren van de deelname aan Europese netwerken voor innovatieve overheidsopdrachten.

De prioriteiten van het programma 'Innovatieve Overheidsopdrachten' liggen in het eerste werkjaar bij het uitwerken van een communicatie- en promotiestrategie, het opzoeken van opportuniteiten voor voorbeeldprojecten en het verankeren van het begrip precommerciële innovatieprojecten in de Vlaamse regelgeving.

2. Het juridisch kader voor innovatieve overheidsopdrachten is sterk geëvolueerd. Sinds 2014 is er de nieuwe Europese richtlijn voor overheidsopdrachten en is er een nieuwe kaderregeling inzake staatssteun. Binnen dit juridisch kader maakt men onderscheidt tussen :
 - *overheidsopdrachten voor innovatie*: aankopen van innovatieve oplossingen die al beschikbaar zijn op de markt maar nog niet wijd verspreid;
 - *precommerciële innovatief aankopen*: aankopen waarbij een innovatieve oplossing nog niet beschikbaar is, maar uitgewerkt wordt via onderzoek en ontwikkeling.

Overheidsopdrachten voor innovatie kunnen nu reeds gebeuren binnen het kader van de wet op de overheidsopdrachten. De nieuwe Europese richtlijn biedt echter meer mogelijkheden voor innovatie.

De aanhef van de Europese richtlijn (47) vermeldt expliciet de intentie om aanbestedende diensten aan te moedigen om overheidsopdrachten strategisch in te zetten voor innovatie. De nieuwe Europese richtlijn biedt daarom ook meer flexibiliteit. De aanbestedende diensten kunnen vooral makkelijker gebruik maken van procedures met onderhandeling en dialoog, die meer geschikt zijn voor de aankoop van innovatieve producten of diensten. Bovendien verlaagt de nieuwe richtlijn de drempels voor kmo's - en dus ook voor jonge innovatieve bedrijven - door onder meer een maximum op te leggen voor de financiële vereisten of te vragen dat opdrachten in percelen worden verdeeld.

De Europese richtlijn voor overheidsopdrachten werd omgezet in een nieuwe Belgische wet op overheidsopdrachten (17 juni 2016), het is echter nog wachten op uitvoeringsbesluiten vooraleer deze in voege gaat.

Ook *precommerciële innovatieve aanbestedingen* kunnen nu reeds gebeuren.

Het juridisch kader voor *precommerciële aankopen* wordt gevormd door de kaderregeling voor staatsteun van 2014 waarin het begrip precommercieel inkopen wordt gedefinieerd en de voorwaarden worden vermeld opdat precommerciële innovatieve aankopen conform zijn met de interne markt. In de huidige en in de nieuwe wet op de overheidsopdrachten is de aankoop van onderzoeks- en ontwikkelingsdiensten, onder diezelfde voorwaarden, uitgesloten van het toepassingsgebied van de wet op de overheidsopdrachten.

In de Vlaamse regelgeving is het begrip *precommercieel aankopen* nog niet opgenomen. Er is dus ook geen delegatieregeling voor de beslissingen over precommerciële aankopen. Dit maakt dat de beslissingen over de aankoop van deze innovatietrajecten, ongeacht de omvang, door de Vlaamse Regering genomen dienen te worden.

De goedgekeurde visienota voorziet de integratie van de precommerciële aanpak van innovatief aanbesteden in de Vlaamse regelgeving.

3. Het Charter '*Overheidsopdrachten voor Innovatie*' is op 3 juli 2015 ondertekend. Op 10 september 2015 heeft het Voorzitterscollege beslissingen genomen over de afbakening van het begrippenkader voor de zogenaamde 3%-norm. De doelstelling voor '*overheidsopdrachten voor innovatie*' is meegenomen in het globale Vlaams Plan Overheidsopdrachten dat de Vlaamse Regering op 29 januari 2016 goedkeurde.

Eind juni 2016 werd op initiatief van Kanselarij en Bestuur een bevraging gestart bij de departementen en agentschappen. De bevraging peilde naar de acties die de entiteiten plannen in het werkjaar 2016-2017 in het kader van het Vlaams Plan Overheidsopdrachten, met inbegrip van de doelstelling voor innovatieve overheidsopdrachten. Een twintigtal entiteiten hebben aangegeven intenties te hebben voor innovatieve overheidsopdrachten. Deze intenties variëren van het volgen van opleidingen tot in enkele gevallen, meer specifieke initiatieven. De verdere opvolging en uitwerking hiervan in samenwerking met de betreffende entiteiten is gepland.